

*Entre tots,
millorem la Bisbal*

*Pla Director
de Participació Ciutadana*

PLA DIRECTOR DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA DE LA BISBAL D'EMPORDÀ

DIAGNOSI: **I**nforme **E**xecutiu

Desembre de 2008

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació

AJUNTAMENT DE
LA BISBAL D'EMPORDÀ

NEÓPOLIS
consultoria sociopolítica i empresarial

INTRODUCCIÓ

L'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà està treballant en l'elaboració d'un Pla Director de Participació Ciutadana (PDPC). El projecte, promogut per l'Àrea de Participació ciutadana, haurà d'esdevenir un instrument de gestió de govern que planifiqui de forma integral la política participativa municipal. El projecte està subvencionat per la Direcció General de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya i dinamitzat per la consultoria gironina Neòpolis.

El procés d'elaboració del Pla ha previst diferents fases:

DEFINICIÓ DEL
PROJECTE

**INFORME
DIAGNOSI**

PLA DIRECTOR

Aquest Informe Executiu presenta un resum dels resultats obtinguts durant la fase d'elaboració del diagnòstic del PDPC, elaborat a través de: anàlisi sociodemogràfic, realització de 15 entrevistes a polítics, tècnics i ciutadans, sessions de treball amb Comissió Política, persoanl municipal, ciutadans nous, entitats, qüestionari adreçat a ciutadans...acompanyades de diferents accions de difusió (logotip, espai web, article al Butlletí, notes de premsa, escrits interns...)

SOBRE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA

La promoció local de la participació dels ciutadans és un àmbit emergent que, des d'un punt de vista general, encara ha de consolidar-se com a fórmula habitual en el disseny i implementació de polítiques públiques. És per això que pot ser útil detallar, breument, alguns motius que aclareixen els beneficis de promoure la participació ciutadana a la Bisbal d'Empordà. La participació ciutadana és recomable:

- Perquè en tant que mecanisme per escoltar les veus dels diversos actors socials i econòmics, enriqueix el contingut de les decisions. No és el mateix prendre una decisió comptant amb una única opinió, per vàlida i competent que pugui ser, que escoltant les aportacions d'un ampli ventall de persones i entitats. La promoció efectiva de la participació, agrupant òptiques i opinions diverses, genera creativitat i intel·ligència col·lectiva.
- Perquè en tant que mecanisme que escolta i respecta les opinions diverses, és capaç de generar complicitats i, consegüentment, de millorar l'eficiència en la implementació de polítiques. Avui, sense participació, sense comptar amb la ciutadania, és cada cop més difícil impulsar decisions polítiques amb certes garanties d'èxit.
- Perquè en tant que mecanisme que obre un diàleg social, destaca la dimensió pedagògica i la transparència de les decisions polítiques.

CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC

A continuació es presenten un seguit d'informacions sociodemogràfiques derivades de l'anàlisi de dades que s'ha elaborat durant el diagnòstic del PDPC de la Bisbal d'Empordà i que ens ajudaran a conèixer les característiques principals del context local on es pretén promoure la participació dels ciutadans.

POBLACIÓ (I)

- La població de la Bisbal d'Empordà viu un creixement moderat durant la dècada dels 90 que s'accentua considerablement coincidint amb l'inici del S.XXI (passant de menys d'un 1% al 2,5%).
- El procés evolutiu de creixement poblacional coincideix amb el viscut al conjunt de Catalunya però és menys accentuat que el viscut al conjunt del Baix Empordà.
- A diferència dels anys 90, quan els moviments migratoris generaven saldos negatius, la Bisbal d'Empordà viu, a partir del 2000, un increment considerable en aquest sentit i s'equipara a la situació comarcal (amb saldos positius ja durant els 90).
- L'any 2006: gairebé la meitat d'immigrants interiors provenen de la mateixa comarca, un 70% dels emigrants marxen a localitats de la mateixa comarca o de la província de Girona i respecte els immigrants exteriors, gairebé la meitat són d'origen africà.

CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC

POBLACIÓ (II)

- L'increment del nombre de naixements, estretament vinculat a l'augment d'immigració interior i exterior rebuda a partir de l'any 2000, és un dels factors explicatius del creixement poblacional de la Bisbal viscut durant els darrers anys.
- La Bisbal passa, a partir de l'any 2001, de tenir un creixement vegetatiu negatiu i inferior al de la comarca i Catalunya a tenir un creixement superior als dels dos àmbits territorials de referència.
- En línies generals l'evolució dels índexs d'infància, joventut i vellesa de la Bisbal d'Empordà ha patit una evolució similar a la de la comarca del Baix Empordà.
- A 2007, la Bisbal d'Empordà té un percentatge d'infants (al voltant d'un punt percentual més) i joves (al voltant de dos punts percentuals més) superior als percentatges català i comarcal. L'índex de vellesa també és superior que els dos àmbits territorials de referència, però en menys mesura (al voltant de mig punt percentual).
- El percentatge de població estrangera ha patit un augment espectacular en els darrers 10 anys a la Bisbal, passant de poc més del 2% a gairebé el 18%. Una tendència lògica ja que és similar a la viscuda a la comarca i Catalunya.
- El col·lectiu africà suposa més de la meitat de la població estrangera de la Bisbal d'Empordà.

CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC

OCUPACIÓ

- El percentatge d'ocupats a la Bisbal d'Empordà és gairebé igual al català i al comarcal, igual que passa amb el percentatge d'inactius i el d'estudiants. Respecte l'ocupació de la població segons hores treballades destaca que les jornades de 36 a 40 hores setmanals són les més significatives (74,8%) i es situen uns 5 punts per sobre dels percentatges comarcal i català.
- Els serveis era el sector que més població bisbalenca ocupava l'any 2001, amb més del 50%. Tot i això el pes del sector és inferior al del Baix Empordà i Catalunya (superiors al 60%)
- El comerç al detall i els serveis suposen més del 60% des establiments i professionals de la Bisbal d'Empordà. A diferència de la situació comarcal i catalana, però, a l'any 2001 era més rellevant el comerç al detall que els servies.
- Pel que fa a la qualitat de les ocupacions la Bisbal d'Empordà viu una situació de certa normalitat ja que, tot i tenir un percentatge inferior de nivells alts, els nivells mitjos suposen el 50%, i els baixos són inferiors als percentatges registrats per la comarca i Catalunya.
- La distribució de la població segons la seva situació professional segueix les mateixes dinàmiques que la comarca del Baix Empordà i el conjunt de Catalunya, amb un pes predominant (57,8%) dels assalariats fixos.
- Tot i que de forma poc significativa cal destacar que el nombre d'assalariats eventuais era, l'any 2001, més d'un punt percentual superior als percentatges comarcal i català.

CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC

FORMACIÓ i HABITATGE

- Els nivells d'estudis del total de població a la Bisbal d'Empordà mostren una realitat menys favorable que les dades registrades pel conjunt de la comarca i el conjunt de Catalunya. Per exemple, el percentatge de població que només compta amb estudis de primer grau o inferiors ascendeix a més del 50% (10 punts per sobre de les dades generals registrades per Catalunya i el Baix Empordà l'any 2001).
- També, analitzant les dades per grups d'edat juvenil, sembla que la situació al municipi respecte el nivell d'estudis és, segons dades 2001, més baix que al conjunt de Catalunya i la comarca (tot i que en el cas del Baix Empordà en menys mesura).
- Quan analitzem l'ús que es fa dels habitatges del municipi observem que una gran majoria (72,8%) són habitatges principals d'ús convencional
- La Bisbal d'Empordà comptava l'any 2001 amb gairebé un 17% d'habitatges no principals vacants, una dada més de tres punts superior a la catalana i gairebé 8 punts més que el percentatge comarcal.

CONTEXT SOCIODEMOGRÀFIC

PARTICIPACIÓ ELECTROAL

- Pel que fa a la participació a les eleccions municipals existeixen diferents elements dignes de ser comentats. En primer lloc cal destacar una certa pèrdua de mobilització electoral per a les eleccions municipals que ha anat baixant del 66 – 67 % obtingut en els comicis dels 90 al 62% de les passades eleccions municipals celebrades el mes de maig de l'any 2007.
- Tot i això, des d'un punt de vista comparat, els percentatges de participació de la Bisbal d'Empordà han estat, en la gran majoria dels casos, lleugerament superiors als percentatges registrats tant al Baix Empordà com a Catalunya. Un exemple recent d'aquesta situació són les darreres eleccions municipals, on el percentatge de participació a la Bisbal supera gairebé en 9 punts el percentatge registrat pel conjunt de Catalunya.

ORGANITZACIÓ INTERNA MUNICIPAL

MODEL ORGANITZATIU

Un dels aspectes a tenir en compte a l'hora de planificar integralment la participació ciutadana és el model organitzatiu. En aquesta línia, l'**Ajuntament de la Bisbal d'Empordà opta per distribuir les regidories de forma horitzontal, seguint un model d'Administració Pública Tradicional (APT)**. Aquesta opció (l'habitual) posa de manifest la no existència d'un model que aglutini regidories en *macroàrees* integrades segons grans àmbits temàtics (societat, economia i territori), que acostumen a facilitar la transversalitat en la gestió pública local. Tot i això, cal destacar que es compta amb una distribució temàtica que facilita un cert nivell de transversalitat ja que, tot i no aglutinar diferents regidories en *macroàrees* integrades, la majoria de regidories gestionen més d'un àmbit temàtic.

REGLAMENTACIÓ

El model actual no compta amb l'existència d'un Reglament de participació ciutadana tot i que sí disposa, des de fa molts anys, d'un Reglament regulador de l'Organització Municipal (ROM) que, en el seu títol tercer (Estatut dels Ciutadans) dedica un capítol a la informació dels ciutadans, un altre a la participació ciutadana i un darrer als drets de les entitats ciutadanes. En aquest sentit els discursos recollits valoren positivament la presència d'un títol referit a la ciutadania al ROM de la Bisbal, però alhora alerten de la necessitat d'anar més enllà per adaptar-se a la realitat actual. En tot cas, s'ha de tenir en compte que si es vol engegar un procés de millora integral de la política participativa municipal cal tenir molt present la necessitat de normativitzar el procés a través d'un Reglament de Participació que en garanteixi el seu desenvolupament efectiu.

ORGANITZACIÓ INTERNA MUNICIPAL

ÀREA DE PARTICIPACIÓ

L'àrea de Participació Ciutadana a la Bisbal d'Empordà es va crear a l'inci de la legislatura actual (2007) i es va ubicar (com a delegació específica) dins la regidoria de Desenvolupament Local i Medi Ambient. En aquest sentit cal destacar, en primer lloc, que el fet de comptar amb una àrea dedicada a la participació ciutadana és un fet molt positiu en el cas que ens ocupa. El que ja no és tant positiu, prenent els models teòrics a com a referència, és la seva ubicació a l'organigrama municipal (la millor fórmula passa per vincular la participació ciutadana amb l'Alcaldia, amb l'objectiu de garantir transversalitat i lideratge integral en la promoció de la participació).

També cal destacar com a feblesa rellevant la inexistència d'una estructura tècnica que s'encarregui de gestionar l'àrea. En tot cas, però, el fet d'estar treballant en aquest Pla Director s'ha d'entendre com un primer pas per abordar i promocionar un àmbit tant emergent com és la democràcia participativa. Omplir de continguts l'àrea és clau per normalitzar la promoció d'una democràcia més participativa.

ÀREA DE COMUNICACIÓ

L'àrea de comunicació està dinamitzada per una figura tècnica especialitzada en aquest àmbit i depèn, igual que l'àrea de Participació Ciutadana, de la Regidoria de Desenvolupament Local i Medi Ambient. El fet que les àrees de Comunicació i Participació comparteixin ubicació orgànica suposa una fortalesa que cal destacar positivament, ja que estem parlant de dos àmbits estretament relacionats i que requereixen de transversalitat en la seva gestió. No hem d'oblidar que el primer pas per implicar els ciutadans és garantir el seu dret a estar informats. També cal destacar positivament l'esmentada presència d'una figura tècnica específica, no existent anteriorment, encarregada de gestionar els temes vinculats a la comunicació.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

SOBRE LES RELACIONS HORIZONTALS ENTRE REGIDORS DE GOVERN

En general els canals reben una **valoració positiva** per part dels polítics ja que:

- Els canals existents promouen la cohesió interna i serveixen per traspassar-se informació i opinions: *“es comparteixen els projectes i iniciatives mes rellevants de l'acció de govern”*.
 - Es considera que el nombre de canals existents és suficient quantitativament parlant i que, *a priori*, faciliten les relacions entre regidors de govern i, en conseqüència, un cert nivell de transversalitat a nivell de relacions polítiques.
 - El conjunt de canals de relació entre regidors de govern i la informació global sobre l'acció de govern que els regidors n'obtenen permeten resoldre demandes i dubtes *“de carrer”* dels ciutadans.
 - L'ambient distès dels canals no protocolitzats complementen les tasques i les relacions que es mantenen als espais formals de relació.
 - La rapidesa i facilitat que caracteritza els canals immediats també faciliten les relacions i n'augmenten la utilitat.
 - En general, els canals utilitzats es consideren un bon fonament per iniciar un camí de desenvolupament eficient de les relacions horitzontals i de la transversalitat política: *“és bàsic que els regidors de govern coneguin els pilars i projectes fonamentals de l'acció de govern”*.
- Tot i això també destaquen certes **debilitats**, que posen de manifest la possibilitat de seguir millorant en aquest sentit i que normalment tenen a veure amb la manca de temps per relacionar-se i la conseqüent manca d'informació sobre el funcionament i desenvolupament d'altres regidories: *“el fet que molts regidors no comptin amb dedicació exclusiva fa que en moltes ocasions manqui temps per treure encara més profit de les relacions horitzontals entre els regidors de govern”*.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

SOBRE LES RELACIONS VERTICALS ENTRE REGIDORS I TÈCNICS

FORTALESES

- Tot i que resta molt camí per recórrer s'ha iniciat una bona línia de treball en aquest sentit que denota predisposició i voluntat de millora.
- S'estan adquirint una sèrie d'hàbits fins fa poc inexistents que dibuixen un escenari que hauria de tendir cap a la coherència, l'eficàcia i el sentit comú en les relacions político-tècniques.
- Tot i que són millorables, les relacions entre polítics i tècnics són fluïdes i, en general, s'està satisfet de com funcionen.
- Les trobades de coordinació político-tècniques, engegades des d'inici de legislatura, es consideren una molt bona pràctica de potenciació de relacions entre regidors i personal tècnic i s'entén que hauria d'esdevenir el principal escenari on aplicar accions de millora mitjançant aquest Pla Director.

FEBLESES

- Manca temps i disponibilitat per tal de poder estar al dia i treure més profit de les relacions político-tècniques: *"l'acció de govern seria més àgil si es dediqués més temps a aquest tipus de relacions"*.
- S'ha d'assumir que els canvis i millores en aquest tipus de relacions seran lentes i complexes.
- Les reunions de coordinació són molt millorables degut a la manca d'hàbits.
- Es troben a faltar representants d'àrees socials en les reunions de coordinació.
- Els problemes de disponibilitat fan que les relacions directes entre regidor i tècnic/s d'una mateixa àrea siguin difícils de reconduir
- Les relacions político-tècniques actuals s'han de millorar si es vol fer front a la tendència de creixement i desenvolupament del municipi. En aquest sentit es considera clau la necessitat de definir millor les tasques i funcions dels tècnics, així com l'adquisició d'hàbits.
- Els circuits interns de treball no són prou eficients i es veuen clarament afectats pel desordre que caracteritza el servei d'atenció ciutadana.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

SOBRE LES RELACIONS HORIZONTALS ENTRE TÈCNICS

FORTALESES

- Els canals relacionals existents permeten als tècnics disposar d'una visió global de l'activitat municipal.
- Es destaca molt positivament la bona voluntat i les ganes (actituds) dels tècnics municipals.
- Les reunions de coordinació també són escenari de relacions directes entre tècnics de diferents àrees, la qual cosa es valora molt positivament ja que permet conèixer l'estat d'altres projectes i iniciatives i possibilita relacions i col·laboracions tècniques entre àrees.
- També es destaca que les reunions de coordinació permeten als tècnics començar a adquirir hàbits relacionals i a conèixer els aspectes més rellevants de l'activitat municipal.

FEBLESES

- Tot i que s'estan començant a adquirir es destaca la no existència d'hàbits en les relacions horitzontals entre tècnics de diferents àrees (l'àrea de comunicació ho posa de manifest).
- Es troben a faltar més i millors relacions tècniques entre àrees que permetrien millorar l'eficiència de la gestió municipal.
- Tot i que existeixen actituds molt positives es destaca un dèficit molt clar en la quantitat de personal tècnic municipal.
- Manquen espais físics que esdevinguin zones de treball i relació entre caps d'àrea. El fet d'estar treballant actualment en accions de millora centrades en aspectes claus de l'organització interna (per millorar l'atenció al ciutadà) fa que aquests aspectes hagin quedat en segon terme.
- Respecte les relacions entre tècnics a les reunions de coordinació es destaca com a feblesa la manca d'un mètode de treball que permeti més agilitat i que, alhora, eviti el desordre.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

REFLEXIONS ENTORN EL CONCEPTE TRANSVERSALITAT

Des de l'equip dinamitzador d'aquest PDPC considerem clau la necessitat de reflexionar sobre el concepte transversalitat en un projecte com el que ens ocupa. Entenem que aquesta reflexió és fonamental ja que la necessitat de treballar transversalment i en equip, de forma interdisciplinària, esdevé una condició ineludible si pretenem plantejar millores en el funcionament de l'organització municipal.

CONDICIONS I REQUISITS

- En primer lloc es reconeix, de forma generalitzada, que és imprescindible plantejar-se majors graus de transversalitat en la gestió municipal per fer front amb condicions a les necessitats actuals de la Bisbal.
- És evident que *“els ajuntaments s'han fet grans i el model de separació d'àrees dificulta la gestió”*. Per afrontar la nova realitat a la Bisbal d'Empordà, el primer que s'ha de fer és assumir la necessitat de solucionar aspectes de l'autorganització de cada àrea: *“abans de pensar en fluxos transversals cal assegurar que les àrees funcionen eficientment”*.
- Es reclama que les reflexions i aportacions serveixin per definir pautes i criteris clars que s'adaptin a les possibilitats reals de l'organització municipal.
- Es té la sensació que si la promoció de la transversalitat no es planteja bé i de forma adaptada es pot tendir a *“trepitjar terrenys”* entre àrees. Per aquest motiu és clau definir molt clarament *“qui fa què”* en qualsevol acció o projecte que requereixi de transversalitat, si no és així, es pot percebre que es treballa per altres àrees i no per la pròpia.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

REFLEXIONS ENTORN EL CONCEPTE TRANSVERSALITAT

CONDICIONS I REQUISITS

- Cal ser conscients de la conveniència de consensuar i dissenyar un model de gestió transversal que trascendeixi colors polítics i legislatures i que posi molt d'èmfasi en l'avaluació i el seguiment per garantir-ne la seva eficiència.
 - Espais com les reunions de coordinació político-tècniques haurien d'esdevenir l'escenari on s'apliquin millores.
- Per garantir cert èxit és clau comptar amb lideratge i assumir que els canvis no són fàcils.

DEBILITATS I AMENACES ACTUALS

- La manca d'hàbit és un element que pot generar confusió als tècnics locals. Fins fa molt poc temps no es tenia visió de gestió transversal.
- La distribució física municipal pot dificultar relacions de transversalitat.
- El dia a dia laboral i la manca de temps i disponibilitats s'entenen com una gran amenaça.
- Tot i la voluntat i les ganes de molts dels tècnics es destaca com a feblesa el dèficit quantitatiu de personal tècnic a l'Ajuntament.
- Treballar transversalment pot generar la sensació de duplicar tasques.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

REFLEXIÓ GENERAL SOBRE EL MODEL ORGANITZATIU MUNICIPAL

REPTES

- Millorar estructuralment les àrees de l'Ajuntament.
- Creació d'un "òrgan" integral de gestió de la participació dels ciutadans amb composició política i ciutadana.
- Introduir i consolidar nous canals i espais de relació verticals i horitzontals entre polítics i tècnics, prioritzant l'ús de les noves tecnologies.
- Garantir relacions de confiança entre tècnics i polítics mitjançant una definició clara de funcions: *"que els polítics facin de polítics i els tècnics de tècnics"*. *"Que tothom tingués clara la cadena de comandament, de qui depèn i, per tant, a qui ha de retre comptes"*.
- Evitar distanciament i *"vicis"* en les relacions entre polítics i tècnics provocades per l'eventualitat dels regidors al seu càrrec mitjançant relacions entre àrees clares.
- Promoure una gestió transversal, mitjançant relacions entre àrees clares i entesa com una aposta per a la millora de projectes i actuacions i no com a intromissions.
- Garantir que l'estructura interna estigui reglamentada.
- Consolidar l'existència d'una àrea específica de participació ciutadana, estructurada, funcional i amb recursos, que permeti incloure la pluralitat de discursos socials als projectes que ho necessitin.
- Promoure relacions de més proximitat entre govern i oposició, per garantir una gestió constructiva i de defensa del bé comú.

ORGANITZACIÓ I RELACIONS INTERNES

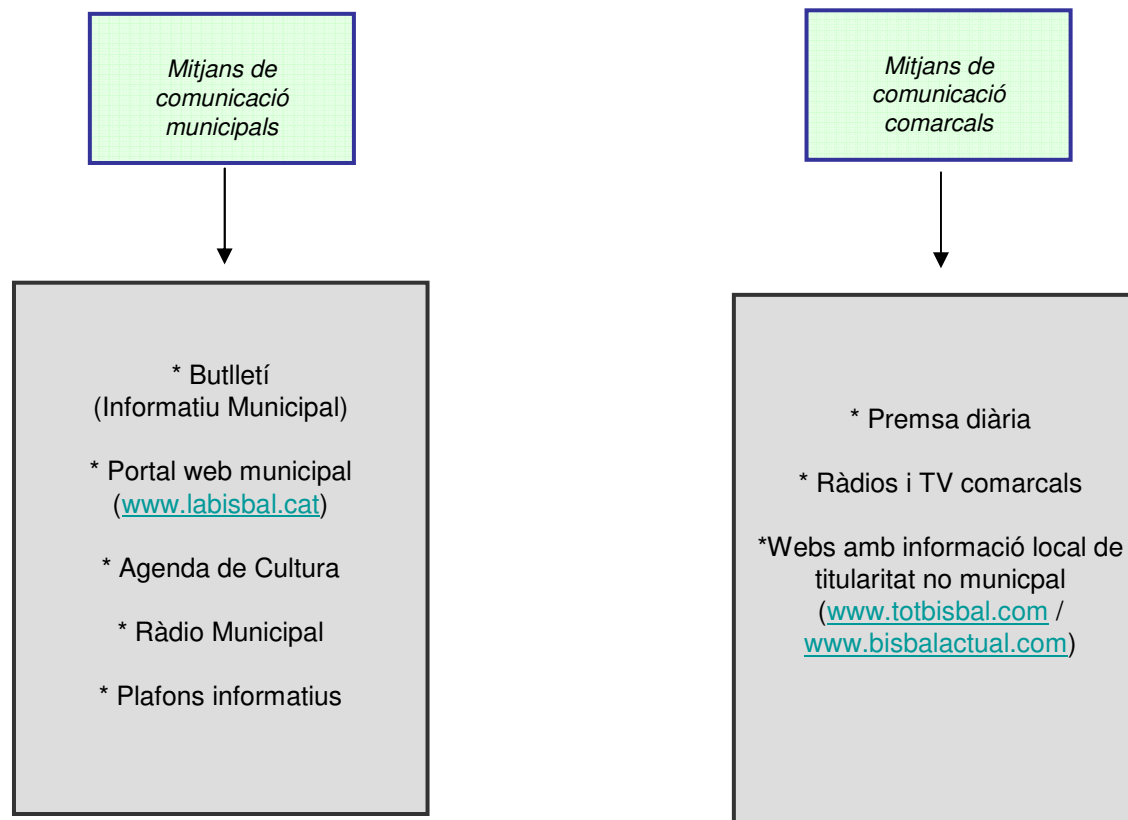
REFLEXIÓ GENERAL SOBRE EL MODEL ORGANITZATIU MUNICIPAL

RISCOS

- Manquen hàbits i tradició participativa a la majoria del personal municipal. *“El gran impediment són els drets adquirits, el conformisme i la possible manca de voluntat de canvi”.*
- Dificultats per destinar recursos a serveis i àrees emergents que, d'entrada, no són vistos com a necessaris.
- El procés de millora dels aspectes vinculats a l'organització interna *“parteix de zero”*, i costarà canviar hàbits.
- L'afany de protagonisme polític pot esdevenir un entrebanc en algunes qüestions.
- Els canvis de regidors (persones) que es produeixen cada 4 anys suposa una dificultat per consolidar millores a mig termini.
- Per millorar les relacions govern - oposició cal comptar amb voluntat de tots els grups.

SISTEMA INFORMATIU

Canals i sistemes de relació i informació: AJUNTAMENT → CIUTADANIA

SISTEMA INFORMATIU

VALORACIONS GENERALS SOBRE EL SISTEMA INFORMATIU

La situació actual i els canals informatius existents garanteix el dret dels veïns i veïnes a estar informats, en major mesura que fa un temps.

Tot i això, els discursos recollits alerten que encara cal millorar diferents aspectes i consolidar aquest procés de millora del sistema informatiu que s'ha iniciat des de principis de legislatura:

- El sistema informatiu ha de ser capaç de transmetre una idea clara del model de ciutat pel qual aposta l'ajuntament.
- El sistema informatiu ha de tenir en compte la integració dels ciutadans i ciutadanes nous i noves.
- Cal vetllar en més mesura per garantir criteris d'homogeneïtat en la imatge de les accions informatives.
- El procés de consolidació de les millores del sistema informatiu ha de tenir molt clar que, degut als precedents històrics, la ciutadania encara té sensació de desinformació.
- No s'ha d'oblidar la necessitat d'apostar i invertir en canals basats en les NTIC, que permetin seguir el ritme informatiu global.
- El sistema informatiu ha de garantir que la ciutadania conegui *“què s'està fent i què es vol fer des de l'Ajuntament”*.

SISTEMA INFORMATIU

REPTES I RISCOS PER A UNA MILLORA DEL SISTEMA INFORMATIU

REPTES

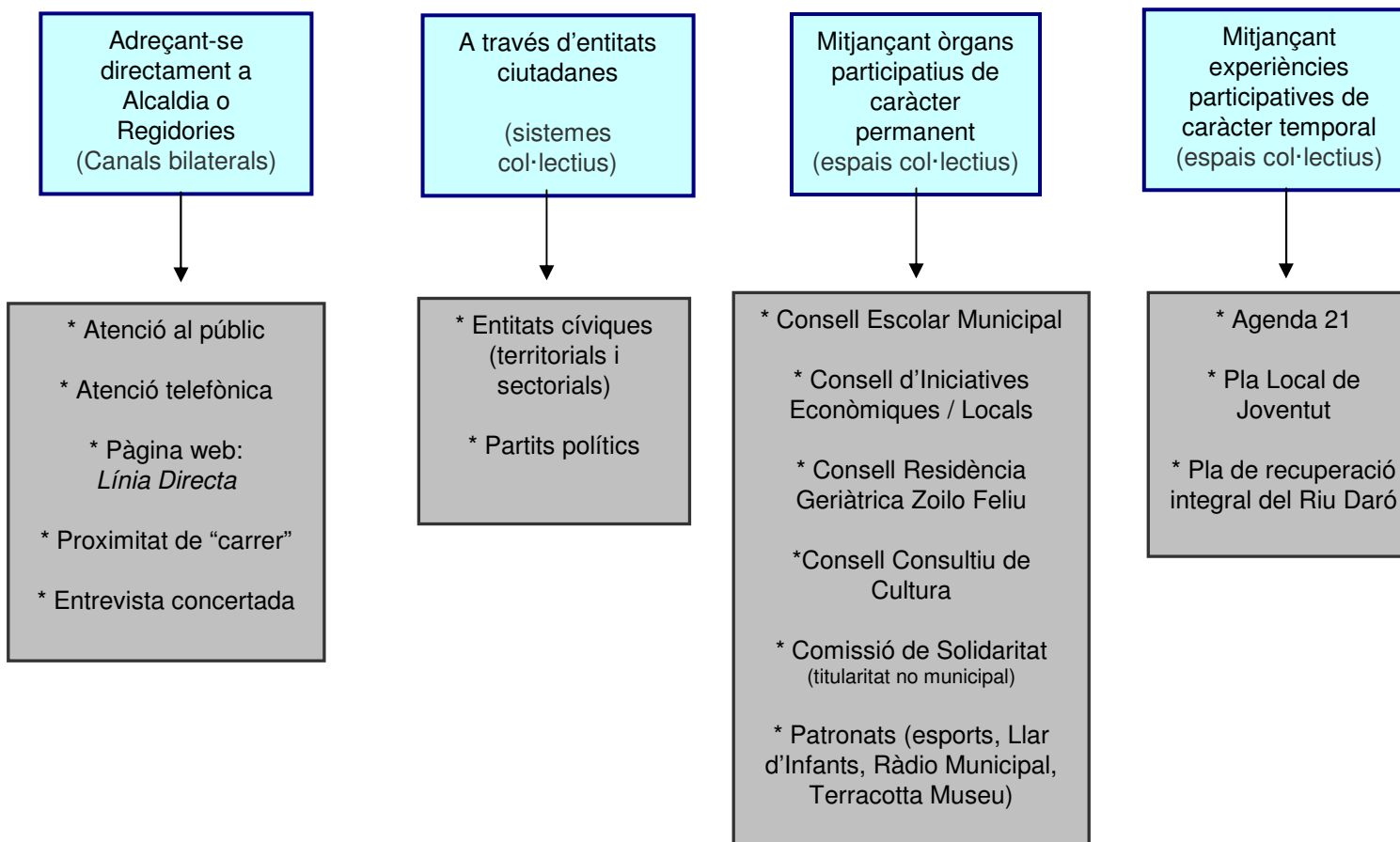
- Normalitzar el sistema informatiu municipal, fent *“que la informar sobre l'actualitat local als ciutadans esdevingui un fet normal i no excepcional”*.
- Optimitzar l'eficiència dels canals existents (sobretot, portal web, butlletí i circulars internes) amb l'objectiu d'arribar al ciutadà de forma ràpida i propera.
- Consolidar les TIC com a canals informatius i evitar la fractura comunicativa.
- Establir canals jurídics i sistematitzats de comunicació amb els ciutadans.
- Respectar els mitjans privats existents al territori.
- Garantir regularitat, constància i rigor en el sistema informatiu i acostumar als ciutadans a rebre informació de forma continua.

RISCOS

- Manca de formació i coneixements d'una part del personal i de la ciutadania en la utilització dels canals informatius basats en les TIC.
- Possible manca de temps i de voluntat dels ciutadans per treure'n tot el profit.
- La inversió (recursos econòmics) que pot suposar una aposta per a millorar integralment el sistema informatiu (sobretot pel que fa al manteniment tècnic).
- La possibilitat que una millora del sistema informatiu es pugui veure com una estratègia de propaganda política.
- La pressió externa (i legítima) dels mitjans privats.

SISTEMA RELACIONAL

Canals, espais i sistemes de relació CIUTADANIA → AJUNTAMENT

SISTEMA RELACIONAL

RELACIONS AJUNTAMENT – ENTITATS CÍVIQUES

AVANTATGES / PUNTS FORTS

FACILITATS DE DIÀLEG

- Els participants reconeixen que, en línies generals, l'Ajuntament sempre es mostra receptiu a escoltar i dialogar amb les entitats del municipi.
- Es destaca com a gran exemple d'aquestes facilitats els contactes per exposar projectes, obtenir permisos, recursos...
- La reflexió també serveix per aclarir que aquestes facilitats d'interlocució van molt lligades a les capacitats, habilitats i voluntats dels tècnics municipals amb qui es dialoga.

PERCEPCIO D'AVENÇ I MILLORA EN EL SISTEMA DE RELACIONS

- Les reflexions dels participants també van destacar una sensació compartida segons la qual es percep que durant els darrers temps el sistema de relacions entre l'ajuntament i les entitats ha tendit a millorar.
- La millora es concreta parlant d'àrees concretes (com joventut), de més proximitat, de bona voluntat municipal,... que han acabat derivant en més i millors interlocucions.

SUPORT ECONÒMIC

- Finalment, els participants coincideixen a l'hora de reconèixer com a fortalesa el suport econòmic i logístic que reben de l'ajuntament.

SISTEMA RELACIONAL

RELACIONS AJUNTAMENT – ENTITATS CÍVIQUES

DESAVANTATGES / PUNTS FEBLES

MANCA DE PLANIFICACIÓ I VOLUNTAT D'INNOVACIÓ

- Es percep certa manca de previsió en les polítiques locals de suport al teixit associatiu, que no permet preveure suficientment les necessitats de les entitats: *“La majoria d’activitats són continuades i això hauria de facilitar més planificació de les necessitats associatives”*.
- Es considera que les noves propostes i idees de les entitats no reben prou suport municipal.
- Es voldria que el contingut d’algunes reunions amb entitats anessin més enllà i es visualitzessin resultats: *“les coses es parlen i allà es queden”*
- Es reclama més seguretat a l’hora de garantir la continuïtat en les polítiques de suport a l’activitat associativa bisbalenca, més enllà de legislatures i del color polític de l’equip de govern.

DÈFICITS EN CANALS ESTRUCTURATS DE COMUNICACIÓ / RELACIÓ

- La proximitat i facilitats de relació personal amb els interlocutors municipals (tècnics), detectat com a fortalesa, també es considera una feblesa. El fet que les relacions es basin en la proximitat i les coneixences personals pot generar dificultats de relació a aquelles entitats més noves o menys acostumades a aquest tipus de relacions. Es troben a faltar espais i canals de relació més estructurats i iguals per a totes les entitats.
- Es considera que l’existència de canals estructurats de comunicació permetria que les relacions de les entitats amb l’ajuntament no es centressin, com passa ara de forma habitual, en temes de diners i subvencions. D’aquesta manera es podrien treballar amb més rigor i integralitat els projectes de les associacions.

SISTEMA RELACIONAL

RELACIONS AJUNTAMENT – ENTITATS CÍVIQUES

DESAVANTATGES / PUNTS FEBLES

MANCA D'ESP AIS PER A ENTITATS

- Es troben a faltar equipaments públics per a facilitar les reunions a les entitats. Es creu que un espai compartit facilitaria el desenvolupament del teixit associatiu i evitaria *“que de vegades ens haguem de trobar al bar, a casa d'algú, etc... perquè no tenim espais físics de reunió”*.

També es reclama algun espai municipal que permeti a les entitats desar materials.

MANCA DE PROMOCIÓ GLOBAL D'UNA XARXA D'ENTITATS BISBALENCA

- Es considera que seria molt útil una aposta clara de l'Ajuntament per tal de caminar cap a la consolidació d'una xarxa d'entitats al municipi, a partir de la qual es potenciés un coneixement global de l'activitat associativa bisbalenca i un major nivell de relació entre entitats.
- Es troba a faltar informació global que permeti conèixer què i quan faran activitats les entitats (es parla de la necessitat d'elaborar un calendari).

MANCA DE SUPORT EN LES ACCIONS DE DIFUSIÓ

- Es recullen reflexions que reclamen la necessitat de garantir una major professionalització de l'activitat associativa, a partir de suports municipals en la difusió (tant física com a mitjans de comunicació) dels actes organitzats per les entitats: *“permetria que moltes accions de difusió tinguessin més cara i ulls i donaríem millor imatge de poble”*.

SISTEMA RELACIONAL

RELACIONS AJUNTAMENT – ENTITATS CÍVIQUES

DESAVANTATGES / PUNTS FEBLES

MANCANCES EN LA GESTIÓ DELS RECURSOS ECONÒMICS

Subvencions: es troba a faltar transparència en la dotació de subvencions.

- Subvencions: es considera que en alguns casos les quantitats són reduïdes, en comparació a d'altres municipis similars i del territori.
- Subvencions: es troba a faltar major suport i assessorament de l'ajuntament en l'accés a subvencions promogudes per altres administracions i institucions.
- Subvencions: certs retards en el cobrament.
- Dipòsit: es considera que seria molt útil poder disposar d'un dipòsit per resoldre possibles urgències i imprevistos, per evitar el risc de no poder celebrar alguna activitat.
- Patrocinis: no existeix prou suport de l'Ajuntament per ajudar a les entitats a accedir a patrocinis que serveixin per finançar activitats.

SISTEMA RELACIONAL

CARACTERÍSTIQUES DEL TEIXIT ASSOCIATIU BISBALENC

FORTALESES

- ✓ La Bisbal compta amb un teixit associatiu molt ric i variat, la qual cosa s'entén com un gran actiu de riquesa i diversitat per al municipi.
- ✓ La vida social de la Bisbal va més enllà de les entitats. A diferència de molts altres municipis la capacitat i voluntat de la ciutadania a organitzar-se és extraordinària (actes per barris, per grups d'edat, etc...). Es considera que aquest fet permet dotar de molta força la cohesió social a la vila.
- ✓ Es compta amb un teixit associatiu competent, que s'implica i que acaba demostrant que es fan les coses ben fetes: *“les entitats demostrem maduresa i ens sabem buscar la vida”*.
- ✓ Tot i que (com es veurà a les febleses) el teixit associatiu és endogàmic, les entitats de la Bisbal mai diuen que no i sempre s'acaben fent les coses.

SISTEMA RELACIONAL

CARACTERÍSTIQUES DEL TEIXIT ASSOCIATIU BISBALENC

FEBLESES

- ✓ Manca de voluntat de les pròpies entitats per potenciar en més mesura el coneixement, la col·laboració i les relacions amb altres associacions.
- ✓ Les entitats no es valoren prou a elles mateixes, tot i fer feina molt útil per al municipi.
- ✓ Falta capacitat per saber trobar el punt intermig entre l'autonomia pròpia i l'accés a suports institucionals: "de vegades ens basem massa amb el que ja ens ve donat de fora".
- ✓ A nivell general es percep una certa descompensació a l'hora de reconèixer i valorar la tasca de les entitats socials enfront les entitats de caràcter més lúdic: "Tot i que la tasca que fan potser és menys visible i menys divertida, la utilitat de les tasques és igual d'important per al municipi".
- ✓ En general, manca cultura, hàbit i habilitats per demanar subvencions: "fa mandra, no hi estem acostumats i ens passen moltes oportunitats".

SISTEMA RELACIONAL

CARACTERÍSTIQUES DEL TEIXIT ASSOCIATIU BISBALENC

FEBLESES

- ✓ La Bisbal compta amb un teixit associatiu una mica tossut. Existeix, en general, un orgull associatiu a cada entitat que fa que de vegades costi reconèixer i donar suport a activitats o èxits d'altres entitats.
- ✓ El teixit associatiu és una mica egoista, sobretot a nivell econòmic: “De vegades s’hauria de pensar més en clau de poble i enlloc de tenir reserves per altres anys pensar que els diners que no adquireixi l’entitat aniran a una altra que també treballa pel poble”. Cal tenir més visió global en aquest sentit.
- ✓ Es viuen dificultats de relleu generacional en els nuclis directius.
- ✓ De vegades manca capacitat d’innovació i solidaritat per aconseguir que les entitats no quedin estancades. Manquen més suports entre entitats en aquest sentit.
- ✓ La Bisbal compta amb un teixit associatiu endogàmic. Per la gent nova és difícil accedir al ventall associatiu bisbalenc, ja que les entitats són bastant tancades.

SISTEMA RELACIONAL

VALORACIÓ GENERAL DELS ÒRGANS PERMANENTS DE PARTICIPACIÓ

Des d'un punt de vista global, les aportacions recollides durant el procés de diagnosi reconeixen un clar dèficit en l'existència de consells municipals d'àmbit sectorial i/o territorial a la Bisbal d'Empordà. Tot i això existeix una percepció generalitzada segons la qual es reconeix que els òrgans permanents serien bons instruments per incentivar les relacions i la participació de la ciutadania en la política municipal. Tot seguit es presenta una síntesi de les valoracions recollides:

CONTEXT:

- No existeixen gaire precedents i manca experiència en general. Els gestors municipals i la ciutadania estan poc habituats a participar a través d'òrgans permanents.
- D'entrada, les valoracions respecte aquest tipus d'òrgans és negativa ja que es reconeix que no existeix l'estructura d'òrgans participatius que un municipi com la Bisbal hauria de tenir i perquè els existents estan desestructurats.
- Quan s'han promogut relacions amb la ciutadania d'aquest tipus els participants han demostrat predisposició.
- Tot i aquesta predisposició *"dels que participen"* cal tenir molt en compte, a l'hora de promoure la creació de consells participatius, l'existència d'una certa actitud de desconfiança i distanciament de la ciutadania vers els afers públics municipals.

SISTEMA RELACIONAL

VALORACIÓ GENERAL DELS ÒRGANS PERMANENTS DE PARTICIPACIÓ

ESTRUCTURA I CRITERIS DE FUNCIONAMENT:

- És fonamental establir criteris generals de funcionament dels òrgans permanents, per assegurar-ne la seva eficiència i utilitat social.
- També és clau garantir, de forma realista, adaptada i assumible, la representativitat dels participants a l'hora de definir les composicions així com assegurar constància i continuïtat dels òrgans.

FUTUR:

- Es té bastant assumida la necessitat d'apostar per la creació i consolidació d'aquest tipus d'òrgans, amb l'objectiu d'estructurar i promoure d'interlocució amb els agents socials de la Bisbal i així, millorar els processos de disseny i implementació de les polítiques públiques locals.

RECIPROCATAT:

- Per assegurar una bona consolidació i utilitat dels consells cal millorar aspectes de reciprocitat amb la ciutadania a través de retorns de resultats. Es considera que la visualització tangible de resultats i retorns evitaria que es frustrin expectatives ciutadanes.

SISTEMA RELACIONAL

VALORACIÓ GENERAL DE LES EXPERIÈNCIES PARTICIPATIVES DE CARÀCTER TEMPORAL

Els ens locals també promouen la recollida de criteris ciutadans a través de projectes de durada determinada mitjançant els anomenats processos participatius de caràcter temporal. Tot i que s'han identificat, durant el diagnòstic, certs espais relacionals per a informar i/o complementar projectes municipals (com les reunions amb entitats per organitzar la festa major, el debat generat per tractar el tema de l'aigua i els nitrats o les trobades amb agents educatius per preparar la proposta de Pla Educatiu d'Entorn) és important matisar que entenem per experiències participatives temporals aquelles que compten amb una mínima estructuració i planificació i que formen part dels processos d'anàlisi i/o implementació de polítiques públiques locals.

Aquesta estructuració acostuma a suposar l'existència de diferents fases durant el procés, de criteris de representativitat dels participants, d'aplicació de metodologies específiques, retorns de resultats, visualitzacions, etc. En aquest línia la diagnosi ha identificat només tres experiències d'aquestes característiques a la Bisbal d'Empordà:

- Pla Local de Joventut
 - Agenda 21
- Pla de recuperació integral del riu Daró (en execució)

SISTEMA RELACIONAL

VALORACIÓ GENERAL DE LES EXPERIÈNCIES PARTICIPATIVES DE CARÀCTER TEMPORAL

CONTEXT:

- No existeixen gaire precedents i manca experiència en general. Els gestors municipals i la ciutadania estan poc habituats a participar a través d'aquest tipus d'experiències.
- Quan s'han promogut relacions amb la ciutadania d'aquest tipus els participants han demostrat predisposició.
- Tot i aquesta predisposició "*dels que participen*" cal tenir molt en compte, a l'hora de promoure processos participatius, l'existència d'una certa actitud de desconfiança i distanciament de la ciutadania vers els afers públics municipals

ESTRUCTURA I CRITERIS DE FUNCIONAMENT:

- És clau garantir l'aplicació d'accions de control, avaluació i seguiment de les experiències participatives per evitar frustracions d'expectatives ciutadanes i millorar pas a pas.
- Fins el moment les experiències participatives de caràcter temporal dinamitzades no s'han estructurat de forma eficient (principalment en la visualització i retorn de resultats) i s'han generat les esmentades frustracions d'expectatives als ciutadans. És molt important, doncs, visualitzar els resultats i demostrar la utilitat dels processos participatius.

FUTUR:

- El diagnòstic ha constatat l'existència de voluntat política a l'hora d'assumir la idoneïtat d'apostar per la recollida de criteris ciutadans per complementar la definició de determinats projectes: la pròpia elaboració d'aquest PDPC, el procés participatiu engegat en el Pla de recuperació Integral del riu Daró o la previsió de participació dels ciutadans durant la revisió del POUM en són un exemple.
- La promoció de futurs processos participatius de caràcter temporal ha de garantir la seva utilitat a través de bones planificacions i de l'aplicació de metodologies participatives adaptades a cada cas.

SOBRE ELS GOVERNANTS I ELS GOVERNATS

REPTES I RISCOS PER A UN PROCÉS INTEGRAL DE CAPACITACIÓ PARTICIPATIVA

CLASSE POLÍTICA (reptes i riscos)

- Caldria tendir a disposar d'una classe política dialogant, formada en temes participatius i amb la capacitat d'escoltar a la gent, aprofitant el desplegament de plans com el que ens ocupa.
- D'altra banda, caldria evitar un excés de protagonisme polític en la promoció d'una democràcia més participativa a la Bisbal, així com manca de criteri a l'hora de promoure participació.
- La classe política hauria de d'entendre la participació com un element més de l'acció de govern i com a una eina per fer societat, de tal manera que els partits defensessin projectes de ciutat per damunt dels projectes de grup.
- Els polítics haurien de tenir la possibilitat de desenvolupar el paper de polítics, com a condició per poder detectar necessitats i problemàtiques i poder pensar en una promoció més efectiva de la participació ciutadana.
- La classe política hauria de poder disposar dels recursos, les eines i les persones necessàries per poder treballar amb capacitat i ser capaços de crear un ambient de confiança que faciliti la promoció de la participació.

SOBRE ELS GOVERNANTS I ELS GOVERNATS

REPTES I RISCOS PER A UN PROCÉS INTEGRAL DE CAPACITACIÓ PARTICIPATIVA

CIUTADANIA (reptes i riscos)

- Els ciutadans haurien de disposar de canals participatius estables i solvents que permetés una participació constructiva, i evités que sempre participin els de sempre o que les que participin ho facin sense visió col·lectiva i de forma destructiva.
- Els ciutadans han de disposar de la possibilitat de capacitar-se o d'adquirir hàbits participatius vista la manca de tradició participativa a la Bisbal. La capacitat progressiva hauria de servir per evitar l'excés de particularisme i individualisme. En conseqüència la societat civil hauria de ser més respectuosa, tolerant, constant, dialogant...
- Les característiques de la societat civil bisbalenca fan imprescindible que s'eviti qualsevol, frustració d'expectatives que pugui acabar de desmotivar la participació.
- Els ciutadans haurien de gaudir del dret poder participar de forma representativa (segons territori, gènere i edat) i haurien de ser capaços d'assumir les decisions col·lectives com a pròpies.

SOBRE ELS GOVERNANTS I ELS GOVERNATS

INTERPRETACIONS I VALORACIONS GENERALS SOBRE EL CONCEPTE PARTICIPACIÓ

- ❑ Promocionar la participació s'entén com la voluntat d'establir diàleg amb els ciutadans per garantir el seu dret a prendre part de la vida pública local i d'enriquir certes decisions polítiques. El concepte participació es vincula a elements com la proximitat, la transparència, la informació i l'eficiència.
- ❑ A la Bisbal, la promoció d'una democràcia més participativa serà positiva sempre i quan es faci de forma transparent, garantint representativitat i amb resultats visibles. I *“això vol dir que la participació ciutadana hauria de formar part d'una nova manera de fer política que es proposi motivar als ciutadans a implicar-se en més mesura amb els afers públics municipals”*.
- ❑ La tendència al particularisme dels vilatans i vilatanes s'ha d'assumir i s'ha d'entendre com una oportunitat per motivar als ciutadans i ciutadanes a participar.
- ❑ Al marge dels beneficis que comporta la implicació dels ciutadans en el desenvolupament de la política municipal, cal assumir, també, la complexitat de gestió que suposa apostar per la participació, a partir de lideratges forts i una clara voluntat política.
- ❑ S'entén que la promoció de la participació ciutadana ha de fer-se des del realisme. Cal deixar clar als ciutadans que els seus criteris no són exclusius i que s'inclouen als criteris tècnics i polítics. El realisme també ha de passar per garantir l'aplicació de criteris de representativitat social dels participants.
- ❑ Cal desenvolupar la política participativa des de la prudència, assumint la manca de tradició en aquest àmbit a la Bisbal d'Empordà. Només així s'aconseguirà establir més i millors llaços entre administració i ciutadania.